

Collectieplan / Archiefplan Provinciaal Archief West-Vlaanderen (PAWV)

Goedgekeurd en vastgelegd door de Deputatie in zitting van 16 januari 2014.
Recentste actualisering: april 2015.

Archiefgeschiedenis

Oorspronkelijk was het documenten- en archiefbeheer bij de Provincie decentraal georganiseerd: elke dienst stond zelf in voor de ordening, ontsluiting en tijdelijke bewaring van zijn dossiers of documenten, en maakte afspraken met het rijksarchief voor de uiteindelijke overdracht ervan.

Doorgaans was er een zekere vorm van registratie ingesteld: de zogenaamde repertoristen beschreven van bij de aanmaak de documenten, kenden ze een code toe en stonden in voor de verpakking en de opberging ervan. De beschrijvingen werden chronologisch, thematisch of soms zelfs alfabetisch in repertoria genoteerd. In kleinere diensten ordende men gewoon chronologisch, zonder dat er echt geregistreerd werd.

Op deze wijze ontstonden er toch al zoekmogelijkheden in het archief. Zoeken was echter wel tijdrovend en ingewikkeld, omdat er een veelheid aan ordeningssystemen voorkwam en omdat een echt ordeningsplan ontbrak.

Bovendien werden schoning en selectie nooit systematisch toegepast, wat ervoor zorgde dat te veel bewaard werd.

Ook de overdrachten naar het rijksarchief verliepen niet logisch en rechtlijnig: enkel wanneer de archiefkasten bij een dienst overvol geraakten ging men daartoe noodgedwongen over. Daarbij werden dan soms bestanden ongeschoond overgedragen, chronologisch uiteen getrokken of er vonden zelfs onoordeelkundige vernietigingen in plaats.

Om dit alles professioneler aan te pakken besloot het Provinciebestuur in 1994 het archiefbeheer centraal te organiseren. Er werd een archiefdienst opgericht, personeel aangesteld en een archiefmagazijn in twee pandgangen van het Grootseminarie te Brugge in gebruik genomen.

De archiefdienst kreeg opdrachten mee op het vlak van ontsluiting en bewaring van het dynamisch en semi-statisch, maar ook statisch (of historisch) archief en op het vlak van de valorisatie ervan.

In mei-juni 2003 werd een specifiek Archiefgebouw in gebruik genomen, op wandelafstand van het Provinciehuis Boeverbos. Het omvat een voorbouw in twee bouwlagen en een achterliggende loods.

In de voorbouw zijn de kantoren van de archiefmedewerkers ondergebracht, sanitair, een vergaderzaaltje, een garage met een aansluitend triagelokaal, een restauratielokaal, een leeszaal voor 16 bezoekers en een – van de rest van het gebouw afgescheiden – technische ruimte. De leeszaal is genoemd naar gewezen gedeputeerde Fernand Peuteman, die in 2002 overleed. Hij was de oprichter van de Provinciale Archiefdienst en startte de werken aan het Archiefgebouw.

De achterbouw telt ook twee niveaus en is ingericht met mobiele metalen rekken, een klein aantal vaste rekken en ladekasten. De opslagcapaciteit bedraagt 12 strekkende kilometer. De achterbouw of het depot is uitgerust volgens de hedendaagse vereisten: volledig brand-, diefstal- en klimaatveilig, onderhoudsvriendelijk en met een correcte verlichting. Een goederenlift bedient voor- en achterbouw en zorgt voor een vlotte toegankelijkheid.

De personeelsgroep van de Provinciale Archiefdienst omvat anno 2015 acht statutaire en twee contractuele functies: een archivaris (met administratieve rang van adjunct-adviseur), een archiefconsulent (adjunct-adviseur), een wetenschappelijk archiefmedewerker (adjunct-

adviseur) met een startbaanovereenkomst, zes medewerkers en een geschoold arbeider. Twee halftijds werkende poetsvrouwen zijn ter beschikking gesteld vanuit de Provinciale dienst Accommodatie.

Naast het kaderpersoneel zijn er negen archiefvrijwilligers werkzaam, die samen omgerekend op weekbasis vijf volle werkdagen presteren.

Af en toe verrichten studenten van de interuniversitaire Master na Master 'Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer' een stageopdracht in het Provinciaal Archief. Tijdens die begeleide stages bestuderen zij inhoudelijk een onderdeel van de bewaarde bestanden en maken daarover een eindwerk.¹

Sinds 1994 is er een Provinciale Archiefcommissie opgericht om de Archiefdienst te ondersteunen door minstens een maal per jaar te beraadslagen over de werkvoorstellen en de planning, en door de Provinciegriffier en de archivaris te adviseren over alle archiefaangelegenheden. De Archiefcommissie is samengesteld uit zeven externe leden (archivarissen van de verschillende openbare bestuursniveaus), zeven interne leden en twee leidende ambtenaren van de Archiefdienst.

Eind 2009 heeft het Provinciaal Archief West-Vlaanderen het kwaliteitslabel als culturele archiefinstelling van de Vlaamse overheid bekomen.

Beschrijving van de archiefinhoud

Het Provinciaal Archief omvat in principe de documenten die verbonden zijn aan acties of werkprocessen van beleidsorganen (Provinciegouverneur, Deputatie, Provincieraad, Provinciegriffier, Arrondissementscommissaris), van de administratieve en technische diensten die instaan voor de voorbereiding en uitvoering van de beslissingen genomen door het beleid en van individuele ambtenaren bij het Provinciebestuur West-Vlaanderen.

Daarnaast zijn er ook dossiers ontstaan ten gevolge van taken die door middel van federale wetten of Vlaamse decreten toevertrouwd werden/zijn aan het Provinciaal niveau, zoals het bestuurlijk toezicht op de lokale overheden, de verlening van milieuvergunningen-eerste klasse, de behandeling van beroepen tegen bouwaanvragen, het toezicht op buurtwegen en onbevaarbare waterlopen, enz.

Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen stukken van algemene aard en van bijzondere aard.

Van algemene aard zijn de processen-verbaal van de Provincieraad en de notulen van de Deputatie met onder meer de erin opgenomen reglementen en verordeningen, de Provinciale

¹ Met goed gevolg aan de opleiding voorgelegde eindwerken: E. STRUBBE, *Dubbel-bewaring in provinciale en gemeentelijke archieven inzake het administratief toezicht uitgeoefend door de provincie in naam van de federale en de Vlaamse Regering: de bewaar- en vernietigingslijst*, promotor prof. dr. F. Scheelings, VUB-RUG-KULeuven, academiejaar 2000-2001; D. POTS, *Het Speciaal Onderstandsfonds en het Fonds voor Medische, Sociale en Pedagogische Zorg voor Gehandicapten in de provincie West-Vlaanderen. Een voorstel tot selectie en een bijdrage tot de valorisatie van sociale dossiers*, promotor prof. dr. F. Scheelings, VUB-Archivistiek en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2001-2002; H. VANDEGINSTE, *Inventaris van het archief van de groep West-Vlaanderen, afdeling Brugge van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (1895-1977)*, promotor prof. dr. G. Janssens, VUB-Master na Master Archivistiek: Erfgoed- en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2004-2005; J. VERMOTE, *De 3de Afdeling van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen (ca. 1885-1973): beschrijving van de archiefvormer en het archiefbestand*, promotor prof. dr. M. Vandermaesen, VUB-Master na Master Archivistiek: Erfgoed- en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2006-2007; L. BREYNE, *De problematiek van verzuurd papier. Casus: verzuring in het Provinciaal Archief West-Vlaanderen*, promotor prof. dr. B. Ballaux, VUB-Master na Master Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2007-2008; G. VLAEMYNCK, *Architecturale Wederopbouwarchieven in de Westhoek. Inventaris van het archief van Camille Van Elslande (1911-1962)*, promotor prof. dr. G. Janssens, VUB-Master na Master Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2008-2009; T. BEAUPREZ, *Inventaris van het archief van het Brugse architectenbureau Charels, Charels en Hamel bewaard in het Provinciaal Archief West-Vlaanderen*, promotor prof. dr. G. Janssens, VUB-Master na Master Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2009-2010; J. VAN HOUTRYVE, *Opmaak van een informatiebeheerplan voor de dienst Milieu-, Natuur- en Waterbeleid bij de Provincie West-Vlaanderen*, promotor prof. dr. Bart Ballaux, VUB-Master na Master Archivistiek: Erfgoedbeheer en Hedendaags Documentbeheer, academiejaar 2013-2014.

begrotingen/budgetten en rekeningen. De reglementen en verordeningen worden ook officieel gepubliceerd in het nu digitale 'Bestuursmemoriaal'.

Van bijzondere aard zijn de dossiers gevormd binnen de verschillende diensten. Deze worden in de regel opgemaakt rond één zaak en bevatten doorgaans gelijksoortige stukken: het aan een Provincieraads- of Deputatiebesluit voorafgaand onderzoeksrapport met een eindadvies van de betrokken dienst, een afschrift van het effectief genomen Provincieraads- of Deputatiebesluit en de uitvoeringsstukken die erop volgen. De dossiers van bijzondere aard hebben betrekking op alle terreinen waar de Provincie actief is: patrimonium, openbare werken, openbare orde, milieu, ruimtelijke planning, welzijn, economie, cultuur, sport, toerisme, recreatie, gebiedsgerichte werking, communicatie, enz.

In verband met de van hogerhand toevertrouwde taken ontstonden enkele specifieke documentenreeksen: de atlanten van de buurtwegen en de atlanten van de onbevaarbare waterlopen, de aanvraagdossiers betreffende de gevaarlijke, hinderlijke en ongezonde bedrijven of de milieuvergunningdossiers, de dossiers van het (recent weer weggenomen) toezicht op de verkiezingen bij de lokale besturen, enz.

Geregeld wordt door privépersonen, door culturele thema-archieven of door andere archiefdiensten zonder bewaarplaats of met plaatsgebrek gevraagd om bestanden van privaatrechtelijke oorsprong in het Provinciaal Archiefgebouw op te nemen. Voor zover het aangeboden enige band heeft met de aanwezige archiefreeksen en inhoudelijk van bovenlokaal belang is, gaat de Provincie daar op in.

Grote bestanden die het patrimonium van de Provincie in belangrijke mate aanvullen, worden door de Provincieraad bij schenkingsakte of akte van legaat aanvaard, aanbiedingen van beperktere bestanden worden door de Deputatie in permanente bruiklening op basis van een afsprakennota met de bruikleninggever opgenomen, en losse archiefdocumenten als handgift zonder geschrift.

De belangrijkste bestanden die aldus opgenomen zijn in het Archiefgebouw:

- archieven van de vrije visserij scholen in Knokke-Heist, Nieuwpoort en Oostende, 1917-1995;
- archief en documentatie van Peter Bossu (Diksmuide, inzake milieu), 1925-2011;
- archief van het Zeewetenschappelijk Instituut (ZWI)/Instituut voor Zeewetenschappelijk Onderzoek (IZWO) V.Z.W., (Oostende), 1931-2001;
- archief van Transport, Toerisme, Ontspanning (T.T.O.)/Noordzee V.Z.W. (West-Vlaamse buurtspoorwegen), 1895-1977;
- archief van het bouwstoffenbedrijf Vermeire (Brugge), 1913-1967;
- archief van de Interprofessionele Kamer der Bouwbedrijven van het arrondissement Brugge, 1903-2003;
- archief van Algemene Bouwondernemingen Monballiu C. en Zoon (Lissewege-Brugge), 1910-1971;
- archief van diverse bouwbedrijven (het Brugse), 1897-1980;
- archief van de architecten Charels, Charels en Hamel (het Brugse), 1900-1955;
- film- en klankbandenarchief van Erik Weymeersch (Rwanda en het Brugse), 1953-1984;
- archief van architect Camille Van Elslande (het Veurnse), 1919-1962;
- archief van de coöperatieve vennootschap 'Hulp in Nood', verzekeringsmaatschappij voor vissersvaartuigen, (West-Vlaamse kust), 1932-2004;
- archief van de Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen V.Z.W.D. (West-Vlaanderen), 1931-1976;
- film- en klankbandenarchief van Lucien Henneman (zeevisserij en Zwinstreek), 1928-2002;
- filmbandenarchief van Bart Castelein (Congo), 1995-1997;
- archief van de firma Sabbe & Steenbrugge N.V. (Roeselare), 1925-1930;
- archief van het bedrijf Mattheus-Ampe (Egem), 1847-1970;
- archief van de families Dewaele, Deswarte en Pleyn (Nieuwpoort, Oostende en Brugge), 1838-1999;
- archief van Gouverneur Hendrik Baels (West-Vlaanderen), 1918-1957;
- archief van de Intercommunale Kustreddingsdienst West-Vlaanderen - I.K.W.V., (West-Vlaamse kust), 1979-2011;
- archief van het sanatorium Sint-Idesbald 'De Lovie' (Poperinge), 1929-1960;
- archief van de N.V. Verhaeghe Algemene Bouwonderneming, (West-Vlaanderen), 19de-20ste eeuw;
- archief van de N.V. Studiebureau ir. J. Haegebaert (West-Vlaanderen), 1938-1983;
- archief van de (Koninklijke) Bouwmeesterskring van West-Vlaanderen, 20ste eeuw;

- archief van de Koninklijke West-Vlaamse Maatschappij tot Kweekbevorderen van het Drafpaard V.Z.W.(Brugge), 1936-2011;
- archief van architect Paul Goethals (molens in West-Vlaanderen en Vlaanderen), 1974-2002;

Al deze bestanden worden, voor zover de mogelijkheden het toelaten, in hun samenhang geïnventariseerd en beschreven in 'Probat' en geregistreerd in 'Archiefbank Vlaanderen'.

De audiovisuele stukken uit de archiefdossiers, en de kleinere handgiften en aankopen van documenten, die een nadere ontsluiting en speciale opberging vergen, zijn ondergebracht in verschillende verzamelingen, de zogenaamde 'documentaire bestanden':

- de afficheverzameling;
- de audioverzameling;
- de compact disc-verzameling;
- de filmverzameling;
- de fotoverzameling;
- de gedrukte collecties;
- het gelegenheidsdrukwerk;
- de handbibliotheek;
- de kaart- en planverzameling;
- de voorwerpenverzameling.

In het geheel is thans 7.280 strekkende meter aan archiefbestanden en documentaire bestanden in het Provinciaal Archiefgebouw opgenomen.

Vertaald naar archiefblokken is er in strekkende meter:

Archief van de periode 1815-1830	374 meter
Militieregisters 1813-1922	143 meter
Archief van de periode 1875-1940	1.540 meter
Archief van de periode 1940-heden, inclusief de privaatrechtelijke archieven (permanent te bewaren)	2.346 meter
Archief van de periode 1940-heden (tijdelijk te bewaren)	1.157 meter
Archiefreksen kaarten en plannen	90 meter
Documentaire bestanden	293 meter
Nog nader te klasseren en te inventariseren archief	1.337 meter

Het Provinciaal Archief uit de periode 1794-1814 en 1830-1874 (en met een omvang van 850 strekkende meter) bevindt zich nog in het Rijksarchief Brugge.

De archiefbestanden zijn eigendom van de Provincie West-Vlaanderen; de private archief- en documentaire bestanden vallen onder de juridische regelingen 'schenking', 'permanente bruiklening' of 'handgift'.

Behoud en beheer

Om de archiefbestanden en de documentaire bestanden goed te bewaren gaat heel wat aandacht uit naar de materiële zorg.

De moderne depotinfrastructuur met een capaciteit tot 12.000 strekkende meter, die gemakkelijk stofvrij en proper te houden is, laat toe alles in de beste omstandigheden te stapelen en te bewaren. Er is een klimaatsysteem dat ingesteld is op een temperatuur van 16-18°C en relatieve vochtigheid van 50-55%.

Verder draagt een geschoold arbeider die hiertoe een specifieke opleiding volgde, de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van conserverende maatregelen, voor het materieel beheer van het depot en voor het beheer van een beperkt restauratieatelier. Hij staat minstens eenmaal per week in voor het nazicht van de controlesystemen op de klimaatbeheersing in de technische ruimte en van de opgestelde fysische en digitale meetapparatuur in het depot.

Twee deeltijds werkende poetsvrouwen zorgen voor het regelmatig onderhoud van het depot (en de overige gedeelten van het Archiefgebouw) volgens een vast werkschema.

Het depot is uitgerust met brand- en inbraakdetectie, bevat geen ramen en is slechts beperkt toegankelijk na het openen van toegangsslots met een codenummer door het eigen personeel.

Blusapparaten en brandhaspels zijn aanwezig en worden eenmaal per jaar door externe firma's onderhouden en gekeurd.

Sinds 24 april 2008 is er formeel een 'Calamiteitenplan Provinciaal Archief West-Vlaanderen' ingevoerd dat jaarlijks bijgewerkt en geactualiseerd wordt. De meest recente versie is steeds te vinden op de website www.west-vlaanderen.be/archiefdienst en wordt ook aan alle betrokken en verantwoordelijke personeelsleden op papier bezorgd.

Voor binnenkomende documenten is er een quarantainruimte voorzien vlakbij een van de toegangen naar het depot.

Voor de archiefverpakking zelf wordt er enkel hoogwaardig gekwalificeerd zuurvrij opbergingsmateriaal (mappen, dozen en melinex) gebruikt. Er zijn herverpakkingprojecten van documenten in die goede opbergingsmaterialen. Volledig herverpakt zijn 'het Hollands fonds' en het archief van de 1ste Afdeling 1875-1940; bezig is de herverpakking van het archief van de 2de Afdeling 1875-1940.

Er gaat heel wat aandacht uit naar het digitaliseren van belangrijke documenten en documentenreeksen, die zoveel mogelijk via de website gekoppeld aan 'Probat' toegankelijk worden gemaakt. In de voorbije jaren zijn aldus gedigitaliseerd:

- kaarten en plannen uit de aanvraagdossiers 'gevaarlijke, hinderlijke en ongezonde bedrijven', tot 1970 (gedigitaliseerd in de periode 2003-2006);
- militieregisters (2004-2011);
- atlanten en wijzigingsdossiers van de buurtwegen 1841 (2005-2008);
- films Weymeersch (2007-2008);
- foto's, een selectie uit Fototheek (vanaf 2009, met jaarlijkse toevoegingen);
- films op rollen uit de Filmverzameling (2011);
- films Henneman (2011);
- atlanten en leggers onbevaarbare waterlopen 1877 (2011-2012);
- films Castelein (2012);
- kaarten en plannen uit de verzameling Kaarten en plannen (2012-2013);
- 59 affiches Eerste Wereldoorlog (2013);
- videobanden uit de Filmverzameling (2013);
- de Afficheverzameling (2014).

Bij elke offerterondvraag in verband met nieuwe digitaliseringsprojecten worden de CEST-voorschriften als bindende voorwaarden meegenomen.

Voor de ontsluiting van de gedigitaliseerde documenten wordt verder ook werk gemaakt van samenwerking met de andere Provinciale Cultuurdatabanken: de 'Beeldbank West-Vlaanderen', 'Erfgoedinzicht' en 'Provinciaal Bibliotheekstelsel - PBS'. Onder meer via de Beeldbank zijn nu al keuzes uit de Afficheverzameling (met name de tekstaffiches uit de Eerste Wereldoorlog) en de Fototheek opzoekbaar en raadpleegbaar.

Er vinden met regelmaat uitgebreide restauraties plaats aan documenten bij externe restaurateurs. Een stand van zaken:

- restauratie 1.188 kaarten uit de atlanten onbevaarbare waterlopen 1877 (uitgevoerd in 1996-2000);
- (her)inbindwerk aan 126 banden uit de gedrukte collecties (1999-2000);
- opfriswerk aan 104 legpenningen (2001-2003);
- herstelwerk 241 atlanten buurtwegen 1841 (2001-2003);
- (her)inbindwerk aan 570 militieregisters 1813-1922 (2004-2014 en nog jaarlijks lopend);
- restauratie 118 losse kaarten en plannen (2005-2013);
- restauratie 614 affiches, waaronder 591 tekstaffiches uit de Eerste Wereldoorlog (2007-2014).

Archiveringsmethodiek en inventarisering

Er wordt naar gestreefd om binnen de Provinciale administratie een goed en efficiënt documenten- en archiefbeheer te onderhouden². Daartoe is een archiefoverdrachtmethodiek

² Jaarlijks wordt over de werkvoorstellen een verslag opgemaakt. Het meest recente is op de website www.west-vlaanderen.be/archiefdienst > jaarverslag (pdf) te raadplegen. Alle verslagen zijn ook in

uitgewerkt (in *Dienstorder – Archiefafspraken Provincie West-Vlaanderen* van 5 januari 2007). In deze methodiek speelt de *Selectielijst Provinciaal Archief West-Vlaanderen*, waarin afspraken over bewaring en vernietiging vastgelegd zijn, een essentiële rol. Deze selectielijst is formeel goedgekeurd door de algemeen rijksarchivaris; ze wordt jaarlijks geactualiseerd. De meest recente en gecoördineerde versie van de *Selectielijst Provinciaal Archief West-Vlaanderen* is steeds te vinden op www.west-vlaanderen.be/archiefdienst > archiefoverdrachten > selectielijst (pdf). Aanpassingen aan de selectielijst worden steeds geadviseerd door de Provinciale Archiefcommissie en opnieuw voor goedkeuring voorgelegd aan de algemeen rijksarchivaris.

Elke effectieve uitvoering van selectie en vernietiging wordt gedocumenteerd bijgehouden aan de hand van een 'vernietigingsborderel'. Elk overdracht wordt gedocumenteerd bijgehouden aan de hand van een 'overdrachtsborderel'. De ganse aanpak wordt door personeelsleden van de Archiefdienst zo goed mogelijk opgevolgd. De archiefbeschrijvingen van de overgedragen items worden ingevoerd in 'Probat'.

Enkele cijfers omtrent het documenten- en archiefbeheer

	<u>Vernietigd</u>	<u>In het archiefklassesment opgenomen</u>
2014	148,48 meter	240,48 meter
2013	136,36 meter	194,82 meter
2012	146,12 meter	131,84 meter
2011	157,50 meter	261,36 meter
2010	159,84 meter	219,72 meter
2009	151,72 meter	222,48 meter
2008	148,84 meter	183,72 meter

Vertrekkend vanuit de methodiek voor het papieren documenten- en archiefbeheer, zijn er aanzetten om ook een digitaal documentenbeheer en een digitaal archiefbeheer uit te werken.

Ook aan het 'historisch Provinciaal Archief' tot 1940 wordt gewerkt. Maar efficiënt beheer en transparantie naar de gebruikers toe worden hier bemoeilijkt door vertroebelde relaties met het rijksarchief. Na langdurige onderhandelingen was op 29 juni 1999 met de algemeen rijksarchivaris een formele 'Overeenkomst voor in bewaring geven van archief en teruggave van Provinciaal Archief aan het Provinciebestuur West-Vlaanderen' afgesloten. In uitvoering van deze overeenkomst is het volledige Provinciaal Archief uit de periode 1875-1940 vanuit het Rijksarchief Beveren in eigen beheer teruggenomen en in het Archiefgebouw te Sint-Andries ondergebracht, evenals het 'Hollands fonds' (1814-1830) en de militieregisters (1813-1922) vanuit het Rijksarchief Brugge. Toen ook aanstalten gemaakt werd om de laatste circa 850 meter resterend Provinciaal Archief van de periode 1794-1875 uit het Rijksarchief Brugge over te nemen, verzette de – intussen vernieuwde – leiding van het rijksarchief zich en betwistte de wettelijkheid van de eerder afgesloten Overeenkomst.

In het Provinciaal Archief van voor 1940 zijn of worden geïnventariseerd en ingebracht in 'Probat': de militieregisters, het 'Hollands fonds', de begrotingen en rekeningen van de lokale besturen en het archief van de voormalige 4de Afdeling die inzake onderwijs bedrijvig was.

Een speciale vermelding verdienen de aanvraagdossiers betreffende de gevaarlijke, hinderlijke en ongezonde bedrijven. Met de financiële steun van het Max-Wildiersfonds (Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – FWO-Vlaanderen) liep rond deze dossiers uit het Provinciaal Archief gedurende 4 jaar een ontsluitings- en studieproject. Samen met de Universiteit Gent – vakgroep Ecologische Geschiedenis was de Provincie West-Vlaanderen – Archiefdienst onthaalinstelling. Een projectmedewerker finaliseerde de archivalische ontsluiting van alle dossiers uit de periode 1863-1970 en onderzocht de mogelijkheden van deze belangwekkende bronnenreeksen voor de studie van de industrialisering en de industriële vervuiling in de provincie West-Vlaanderen.³

gekopieerde vorm en in beperkte oplage uitgegeven, zie *Provinciale Archiefcommissie – Provinciale Archiefdienst. Jaarverslagen*, vanaf 1997-. Voor 1994, 1995 en 1996 zijn de verslagen terug te vinden in: *Stand van het Bestuur in West-Vlaanderen in 1994* (p. 119-121), *in 1995* (p. 58-60), *in 1996* (p. 13-15).
³ M. MARRIN, m.m.v. J. MESTDAGH, *Dossiers van gevaarlijke, hinderlijke en ongezonde bedrijven: kritiek en bruikbaarheid voor historisch onderzoek. Een analyse aan de hand van 1ste klasse vergunningen in het*

Ontsluiting en archiefvalorisatie

Specifiek voor het archiefbeheer, voor de registratie en de ontsluiting, en voor het zoekwerk in de documenten is 'Probat' (= Provinciaal Beheerprogramma voor Archieftoepassingen) in gebruik.

Recent liet de Provincie de Access-toepassing 'Probat' ombouwen tot een centrale databank met een webapplicatie. De internationale archiefstandaarden ISAD(G) en ISAAR(CPF) zijn geïmplementeerd. Dit 'Provinciaal Archiefnetwerk Probat' werd op 28 november 2012 officieel opgestart. Niet alleen de Provinciale Archiefdienst zelf, maar ook de West-Vlaamse lokale besturen kunnen er gratis gebruik van maken en archiefbeschrijvingen aan de databank toevoegen.

De eraan gekoppelde website www.west-vlaanderen.be/probat laat toe om online te zoeken in de beschrijvingen van dossiers, affiches, foto's, kaarten, plannen, enz.

Het voorbereiden van een archiefonderzoek kan dus van thuis uit gebeuren. Om de archiefdocumenten zelf in te kijken is wel nog een bezoek aan een leeszaal nodig. Toch bevat de databank ook al digitale beelden van documenten: onder meer de volledige reeks militieregisters, de plannen en technische tekeningen van de dossiers 'gevaarlijke, hinderlijke en ongezonde bedrijven' en alle stukken uit de documentaire verzamelingen van het Provinciaal Archief zijn ter beschikking op het internet.

Na de voorbereidingen van thuis uit kan de onderzoeker/-ster in de leeszaal Fernand Peuteman van het Archiefgebouw terecht tijdens de kantooruren. Hij of zij kan er de handbibliotheek raadplegen met werken over de Provinciale instellingen, de West-Vlaamse geschiedenis en de archivaliek; er kunnen ook nog klassieke inventarissen en plaatsingslijsten ingekeken worden om de gewenste documenten te vinden. Er is een microfilmlezer/-printer ter beschikking, een apparaat voor video-raadpleging, een apparaat voor cd-/dvd-raadpleging en een fotokopietoestel.

Alle dossiers kunnen vrij en kosteloos opgevraagd worden; enkel voor documenten van minder dan 30 jaar oud moet eerst de toestemming bekomen worden van de Provinciegriffier.

Ter informatie van de onderzoekers liggen er gedrukte archieffolders⁴ ter beschikking.

Het Provinciaal Archief kan geraadpleegd worden voor studies over lokale of provinciale politiek-institutionele geschiedenis, economische geschiedenis, geschiedenis van het transport, van de welzijnszorg, van cultuur, toerisme, vrije tijd en sport, van onderwijs, van openbare orde en veiligheid, van het bouwkundig erfgoed, van individuele personen, en over ecologische geschiedenis.⁵

De Archiefdienst tracht ook actief publiek te werven en promotie te voeren voor het bewaarde archivalisch erfgoed. Dit gebeurt aan de hand van de digitaal verspreide *Archiefbrief Provincie West-Vlaanderen* (vanaf 2000 verschijnend in 3 en vanaf 2010 in 4 afleveringen per jaar) door zelf evenementen en tentoonstellingen te organiseren met begeleidende catalogi, waarbij steeds een bepaald archiefgedeelte nader voorgesteld wordt⁶, door geleide bezoeken in het Archiefgebouw te organiseren, door mee te werken aan algemene promotionele activiteiten en tentoonstellingen van derden, enz.

Provinciaal Archief West-Vlaanderen, 1863-1970 – Historische Economie en Ecologie (Gent, 2010) XIII + 197 blz. + cd-rom.

⁴ 'De Provinciale Archiefdienst West-Vlaanderen', 'Leeszaalreglement' en 'Catalogus publicaties' (folders), Provincie West-Vlaanderen – Archiefdienst, 2013.

⁵ Zie www.west-vlaanderen.be/archiefdienst > archiefonderzoek > onderzoeksthema's en P. VAN DEN EECKHOUT, 'De provincies', in: ID. en GUY VANTHEMSCHE (eds.), *Bronnen voor de studie van het hedendaagse België, 19e-21e eeuw*, Brussel, Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, 2009, p. 105-138.

⁶ Tot hiertoe werden er zes tentoonstellingen georganiseerd en vijf catalogi uitgegeven in de publicatiereeks van de Archiefdienst 'De Provincie West-Vlaanderen in honderd (archief)stukken': *Vrijheid, Gelijkheid en Broederlijkheid in West-Vlaanderen, 1792-1799*, Brugge, 1995, 99 blz.; *Goed garen gesponnen? Industrialisatie in de provincie West-Vlaanderen, 1800-1940*, Brugge, 1998, 237 blz.; *In kaart gebracht. De Provincie West-Vlaanderen en het beheer van de onbevaarbare waterlopen, 1800-heden*, Brugge, 2001 en 2002², 119 blz.; *In goede banen? De Provincie West-Vlaanderen en het beheer van de buurtwegen, 1800-heden*, Brugge-De Panne, 2005, 156 blz.